תלמוד בבלי · אחרונים · גליון הש״ס · סדר מועד

גליון הש"ס על פסחים

רבי עקיבא איגר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

גליון הש"ס על פסחים

רבי עקיבא איגר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/גליון-השס-על-פסחים/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 5
דף ג. 5
דף ג: 5
דף ד. 5
דף ד: 5
דף ה. 5
דף ה: 5
דף ו. 5
דף ו: 6
דף ז: 6
דף ח: 6
דף יא: 6
דף יג. 6
דף יד. 6
דף יד: 6
דף יז. 7
דף יז: 7
דף יט. 7
דף כא. 7
דף כא: 7
דף כב. 7
דף כג. 8
דף כג: 8
דף כד. 8
דף כד: 9
דף כה. 9
דף כה: 9
דף כו. 9
דף כו: 9
דף כז: 9
דף ל. 9
דף ל: 10
דף לב. 10
דף לג. 10
דף לג: 10
דף לד: 11
דף לה. 11
דף לה: 11
דף לו. 11
דף לז. 11
דף לח. 11
דף מו. 11
דף מז. 12
דף מז: 12
דף מח: 12
דף מט: 12
דף נ. 12
דף נ: 12
דף נא: 12
דף נב: 12
דף נג. 13
דף נד. 13
דף נד: 13
דף נה. 13
דף נז: 13
דף נח. 13
דף נט. 13
דף נט: 13
דף סג. 14
דף סג: 14
דף סה. 14
דף סה: 14

דף סו: 14
דף סז. 14
דף סז: 14
דף סח. 15
דף סח: 15
דף סט. 15
דף סט: 15
דף ע: 15
דף עב: 15
דף עג. 15
דף עד. 15
דף עד: 15
דף עה: 16
דף עו: 16
דף עז. 16
דף עט. 16
דף פ. 16
דף פ: 17
דף פא. 17
דף פא: 17
דף פה. 17
דף פה: 17
דף פו. 17
דף פו: 17
דף פט. 17
דף צ: 18
דף צג: 18
דף צד: 18
דף צט: 18
דף ק. 18
דף קב. 18
דף קה. 19
דף קה: 19
דף קז: 19
דף קח. 19
דף קט. 19
דף קט: 19
דף קיא. 19
דף קיב. 19
דף קיג. 20
דף קיג: 20
דף קיד: 20
דף קטו. 20
דף קטז: 20
דף קיז. 20
דף קיח. 20
דף קכ. 20

דף ב.

גמ' ור"י אומר לילי. עי' תוי"ט תרומות פ"ח מ"ג:
רש"י ד"ה בכי טוב וכו' מפני החיות ומפני הלסטים. עיין יומא כא ע"א ברש"י ד"ה היוצא יחידי:
תוס' ד"ה אור לי"ד וכו' שלא יבא לאכלו. עי' לקמן י ע"ב תוס' ד"ה ואם לא בדק:

דף ג.

גמ' שהרי עקם הכתוב. עי' מדרש רבה ריש פ' אמור:

דף ג:

רש"י ד"ה בגדי מסנקן. כגדי עיף. עי' בהרע"ב רפ"ב דמסכת תמיד:

דף ד.

רש"י ד"ה רב בר אחוה כו'. בני דר"א מכפרי. בסנהדרין שם איתא בני אבא בר אחא כרסלא מכפרי:

דף ד:

גמ' דניחא ליה לאיניש לקיומי מצוה בממוניה. עי' לקמן דף י ע"ב תוס' ד"ה בממוניה:
שם לרבות י"ד לביעור. עי' תשובת הר"ן סימן נ"ג:

דף ה.

תוס' ד"ה וכתיב כל מלאכה בסוף הדבור שרי מלהנות. צ"ל מלה':

דף ה:

גמ' משום שנאמר לך לך תרי זימני. עי' בריטב"א קדושין כא ד"ה ביובל:
תוס' ד"ה לחלק וכו' לא היה אסור ביו"ט. עיין ביצה דף כ"ג ע"א תוס' ד"ה על גבי חרס:

דף ו.

גמ' בהמת ארנונא. עיין נדרים סב ע"ב בר"ן ד"ה והלך זו ארנונא:
תוס' ד"ה התם. שמתחלה היתה הבהמה. עי' ב"ב נ ע"א תוד"ה קסבר:

דף ו:

גמ' זאת אומרת אין מוקדם. עיין ברש"י בחומש בראשית ו' ג' י"ח ג'. שמות ד' כ':
שם וכי משכחת ליה לבטליה. עי' לקמן כא ע"א תד"ה ואי אשמעי':
שם וניבטליה בד'. ברי"ף הגי' תחלה ונבטליה בשית ואח"כ וניבטלי' בד' וה':

דף ז:

רש"י זכר לדבר. דד"ת מד"ק נינהו כדאי' בחגיגה י ע"ב:

דף ח:

גמ' ושאין לו קרקע. וכן איתא בירושלמי ספ"ג דפאה:
תוס' ד"ה לכדר"א וכו' משום דבר שנתחדש. כדאיתא שבועות יט ע"א כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה:

דף יא:

גמ' ומ"ש גבי קרצוף. ק"ל הא קידור הוא רק דרבנן דהא אינו מתכוין ולא הוי פ"ר כמבואר להדי' בביצה דאמר ר"י לטעמיה דדשא"מ אסור וא"כ הוי רק איסור דרבנן דהא בשבת דף מא ע"ב בתו' ד"ה מיח' כתבו דלר"י דבר שאינו מתכוין בשב' הוי דרבנן וכ"כ תו' ביומא דף לד ע"ב וכ"כ רש"י בשבת דף קכא ע"ב ד"ה לפי תומו ואם כן מש"ה לא גזר קירצוף אטו קידור דקידור גופיה הוא דרבנן אבל בחמץ גזרינן שמא יאכל דהוי דאורייתא וצע"ג. אח"ז מצאתי בעזה"י שהקשו כן בתוס' ישנים יומא דף לד ע"ב:

דף יג.

גמ' אמר ר"פ משמיה דרבא לא לבער. כעין זה תענית י"ח ע"א מנחות ל"ב ע"א:

דף יד.

תוס' ד"ה דאיכא. דמשקין מטמא בפחות מרביעית כו'. עי' ברש"י לקמן דף יז ע"ב ד"ה אבל לית בהו רביעית:

דף יד:

תוס' ד"ה ואילו הכא וכו' אע"ג דשלישי. עיין חולין פז ע"ב תוד"ה משקה טבול יום:
בא"ד מ"מ אור"י דמגע טב"י. עי' חגיגה כ ע"א תוד"ה ראב"צ:

גמ' אמר רבא ש"מ קסבר ר"ע. עי' טורי אבן מגילה דף יט ע"ב ד"ה ר"י מתיר:
תוס' ד"ה התם פסול וכו' ר"ח נמי מוסיף. עיין זבחים ג ע"א תוד"ה הכותב:

דף יז.

תוס' ד"ה רביעי בקודש וכו' והא קיי"ל בהמפלת. שם לא נזכר כלום מזה וצ"ל כדמוכח סוף ערובין קד ע"ב עי' ב"ק כה ע"ב תוס' ד"ה וקמייתי:
בא"ד מיהו י"ל. עי' טורי אבן חגיגה כג ע"א ד"ה מת תחוב:

דף יז:

ברש"י ד"ה אבל ליה בהו רביעית וכו' הנ"מ לטמא אחרים. עי' לעיל יד ע"א תוד"ה דאיכא משקין:
תוס' ד"ה אבל דם לא. תמוה לי במה דפשיטא להו לתוספת דבדם ליכא טומא' דאורייי' ומדמו טומאה להכשר והא לעיל דף טז ע"ב אמרינן ת"ש ונשא אהרן וכו' מאי לאו טומאת דם הרי דדם טמא מדאוריית' וכך מבואר מדברי תוס' שם ד"ה מדרבנן הוה מצי לאוקמי מדאורייתא וכמ"ד וכו' הרי דס"ל דלמ"ד דטומאת משקין דאורייתא גם דם קדשים טמא דאורייתא וצע"ג:

דף יט.

גמ' כל מה שבכף אחת. עי' חולין לו ע"א תוס' ד"ה צריך:

דף כא.

בתוס' לימא. אף לפי המסקנא. עי' נזיר דף ב' ע"ב תד"ה לימא:

דף כא:

גמ' ליתהני מיניה קמ"ל. עי' לעיל דף ה' ע"א תד"ה ואומר:
תוס' עבר זמנו וכו' דדרך התנא. עי' עירובין ל' ע"ב תד"ה וליפרוש עליה. ועיין לקמן ל"ה ע"ב וצ"ע:

דף כב.

גמ' ור"מ אותו אתה משליך לכלב. תמוה לי דלמא מה דאמ' ר"מ דאחד גר ואחד נכרי בין במכירה ובין בנתינה היינו לפי האמת דכתיב אותו דאי אתה משליך לכלב כל איסורין

שבתור' ממילא אצטריך קרא גבי נבילה לגר אשר בשעריך להתיר נבילה בהנאה מש"ה לא אמר לדברים ככתבן כיון דלא מייתר קרא. אבל אלו לא היה כתוב אותו אדנידוק מקרא דנבילה דלא תאכל איסור הנאה משמע היינו אומרים באמת דמיתור' דקרא אתי לדברים ככתבן וצ"ע:

רש"י ד"ה ור"מ. ומשום דאין מפורש בהן לאו וכו'. ק"ל הא מכל מקום נילף מקרא דלא תאכל כל תועבה דגם הנאה במשמע לר"א. וכן קשה לר"י דס"ל חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא דלפירוש רש"י דשחיטתו דאוריי' ליתסר בהנאה משום לא תאכל כל תועבה וצ"ע:

תוס' ד"ה ור' שמעון וכו' שהוא כמוכרו לו. עי' עירובין סד ע"ב תוס' ד"ה ולמדנו:

בא"ד היכי מצי אתיא כר"י. תמוה לי הא זהו ליכא קושי' כ"כ די"ל דמתני' דירך ס"ל כר"י בזה דג"ה מותר בהנאה אבל בזה לא ס"ל כר"י דמבני יעקב נאסר. ואמאי לא האלימו קושייתם יותר דאיך ס"ל לר"י דכשהותרה נבילה היא וחלבה וגידה הותרו הא ע"כ דלגר אשר בשעריך לא קאי אגיד דהא אסור משום לפני עור וצ"ע:

בא"ד א"נ חזקיה לא סבר כר"ש. עי' חולין ל"ה ע"ב תד"ה למשרי:

דף כג.

גמ' תמה על עצמך היאך חמץ. היינו היאך אתה אומר חמץ אסור בהנאה וכן תמה על עצמך האיך חופפת בנדה סח ע"א תוס' שם ד"ה כך אמרו בסד"ה:

תוס' ד"ה נזרו. ואינו מגלח על נזירות אביו. ק"ל הא לר"י ור"מ דס"ל בספ"ד דנזיר דבכל ענין מגלח על נזירות אביו א"כ יהא מוכח מדאיצטריך נזרו דלא יאכל איסור הנאה במשמע וא"כ איך אמרי' דא"ב חולין שנשחטו בעזרה לר"י וצ"ע:

דף כג:

גמ' אלא גיד נימא דאסור. ק"ל לפמ"ש תוס' חולין ר"פ ג"ה דחלב הוא דחדשים גרמי דכתי' חלב שור אבל גיד חל מיד א"כ י"ל דדוקא בחלב ל"א כשהותרה דהא משכחת לה הקרא דלגר אשר בשעריך תתננה דנותן לו כולו עם החלב כגון שהפילה הבהמה דליכא איסור חלב אבל גיד דל"ש כן י"ל דאמרינן כשהותרה ועי':

דף כד.

גמרא הקישא הוא. עיין זבחים לד ע"א תד"ה והבשר:

דף כד:

גמ' שאם הניח חלב של שור הנסקל. עיין נדה לב ע"א תד"ה וכשמן:
תוס' ד"ה אלא וי"ל כו' דהא דאיצטריך למילף. עי' בספר כתנות אור להגאון בעל פנים מאירות סוף פ' בראשית:
תוס' ד"ה הכל מודים. והא דלא קאמר וכו' משום דאין מזהירין מן הדין. עי' ע"ז יב ע"ב תד"ה אלא וצע"ק:

דף כה.

ברש"י זאת אומרת. משום דאכתי לאו בשר בחלב. עי' מנחות קא:
ברש"י ד"ה הואיל. ובתוספו' שם ד"ה פיגול:

דף כה:

גמ' מידי דרך הנא' קעבידנא. עי' בב"ק קא. תוס' ד"ה ולא יצבע:
שם כי פליגי דאפשר ולא מיכוין. עי' בחידושי הרמב"ן ע"ז ד' י"ג ע"א אהא דאמרינן שם דמיתהני מריח ע"ז:

דף כו.

תוס' ד"ה שאני. חטא חטא מתרומה. עי' שאגת אריה סי' עו ובתוס' ר"פ כל הצלמים ד"ה ימותו:

דף כו:

גמ' בישלה על גבי גחלים. עי' לקמן דף עה ע"א תוס' ד"ה וגרפו ובתשובת פני יהושע סי' י"א:

דף כז:

גמ' כל דין שאתה דן תחלתו להחמי'. עי' שבת קלו ע"ב תוס' ד"ה דתניא וזבחים יב ע"ב תד"ה בן עזאי:

דף ל.

גמ' אין לשין את העיסה בחלב. עי' שבת עח ע"ב תד"ה תחת איספוגי':
רש"י ד"ה בני חילא כו' שאופיהו. עי' ב"י יו"ד סי' קיב:

תוס' ד"ה אמר רבא אבל סתם יינם דשרי בהנאה. תמוה לי הא סתם יינם אסור בהנא' כדמוכח בכמה דוכתי במס' ע"ג ושם ובחולין כתבו תו' סתם אבל סתם יינם בטל בס'. וכאן נלע"ד דט"ס הוא בתוס':

תוס' ד"ה דלמא אתי כו' אינו יכול לקנח יפה. עי' מ"ק דף יז ע"א ברש"י ד"ה ומהניא כי טחיא:

דף ל:

גמ' אין טשטין. ועי' ב"ב קי ע"א תוד"ה נשוט:

דף לב.

גמ' דלא גרע מגזלן. ק"ל הא מ"מ נ"מ דאם אינו חייב רק מדין גזלן יכול לשלם חד גריוא בפירות לצאת ידי כפרה והשאר משלם במעות והכהן יכול למחול וגם החומש הוא רק מן חד גריוא. אבל אם לפי דמים צריך לשלם ד' גריוא וחומש' מפרי והכהן אין יכול למחול:

תוד"ה דבר כו' אע"ג דבכל ענין פטור הכא מתשלומין. ק"ל למאי נקטו קושייתם בדרך דמסתמא קאמ' בכל ענין הלא א"א כלל בגוונא אחרינא דהא אכל תרומת חמץ א"כ המאכל היה לה שעת הכושר דאל"כ לא משכחת שהיא תרומה וצ"ע:

דף לג.

תוס' ד"ה תתן לו. דלהנך תנאי דאסרי חמץ בהנאה. יש לעיין דלכאורה לא צריך קרא כלל דהא אין יכול לקרות שם תרומ' דאיסורי הנא' לאו דידי' הוי כדאמרינן ב' דברים עשאן הכתוב כו' ועי' כריתות דף כד ע"א:

דף לג:

גמ' יצתה זו שאין שיריה נכרין. תמוה לי דא"כ לא תליא כלל בתרומ' אם היא חמץ או לא ותלי הכל בשיריים דמשכחת דמפריש תרומת חמץ ביש לו סאה חמץ וט' סאין שאינן חמץ דיכול לקרות לסאה חמץ תרומה על הט' סאין דהא שיריה נכרין ובהיפוך אם הט' סאין חמץ וסאה שאינו חמץ א"י להפריש סאה זו על הט' סאין דאין שיריה נכרין:

שם דורכן פחות. עיין חולין קי"ז ע"ב תוס' ד"ה ולא שומר:

שם א"ל אביי ומי חיישינן לתקלה. ק"ל דאיך סבר אביי דלא חיישי' לתקלה דמשקין בלועי וטמאים מ"מ הא חזי לזילוף אע"כ דחיישי' לתקלה וכמ"ש רש"י לעיל דף לב ע"א וצ"ע:

בתוס' ד"ה לאימת וכו' אין מקבל הכשר. עיין כריתות יג ע"א תוס' ד"ה כיון:

דף לד:

תוס' ד"ה ונתן וכו' ופ"ה דחוק. עיין בר"ש פ"ט מ"ג דפרה:

דף לה.

גמרא אלא מעלה. עיין משנה למלך פ"ג הלכה יז מהלכות פסולי המוקדשין:

דף לה:

גמרא ל"צ בטבל טבול מדרבנן. עיין לקמן קיד ע"ב תוד"ה אכלן דמאי:

דף לו.

גמ' מידי בלבד כתיב. עיין בהר"ש פ"א מ"ג דטהרות וצ"ע:

דף לז.

גמ' ויקבענה כיון. וכן במתני' פ"ז דתמיד מ"א פותח כיון. וכן במס' כלה עמד ונפל על פניו וכיון אבד:

דף לח.

תוס' ד"ה רי"א כו' אלמא לקוח לרבנן ג"כ אינו נפדה. תמוה לי דלמאי צריך לזה הוכחה. הא מפורש כן בהך מתני' עצמה דקתני בסיפא א"ל לא אם אמרת במעשר שני עצמו שכן נפדה בריחוק מקום תאמר לקוח שאינו נפדה בטהור בריחוק מקום ומדהשיב כן לרבנן מוכחא דרבנן מודו לו בזה:

דף מו.

גמרא כגון דאיכא פחות מכביצה. עיין שבת צא ע"א תד"ה אי לענין:

שם הא קמ"ל דשיעורא דמיל. עיין טורי אבן מגילה ב ע"ב ד"ה הא קמ"ל:

דף מז.

תוס' ד"ה ומוקדשין. ונראה לר"י. עיין בטורי אבן ר"ה דף ד ד"ה צדקות:

דף מז:

גמ' אחרישה לא ליחייב. עי' טורי אבן חגיג' באבני מלואים דף יח ד"ה וכלל:
שם ועייל עצי מוקצה. עי' מג"א סי' שכ"ה סק"ט:

דף מח:

גמ' מהו תוך כלי בעינן. עיין טורי אבן חגיגה כד ע"א ד"ה דאוריית':
מתני' לא כל הנשים. כעין זה יבמות קכ ע"ב:

דף מט:

גמ' אמר ר"ע כשהייתי ע"ה. עי' כתובות סב ע"ב תוס' ד"ה דהוא צנוע:

דף נ.

גמ' אר"י אין כאן עני. עי' שבת סג ע"א רש"י ד"ה לא יחדל:

דף נ:

גמ' ונותנין עיניהן בחלק יפה. עיין מ"ק כ"ח ע"ב תד"ה וליטול:

דף נא:

גמ' כגון אנן דידעינן בקביעא דירחא. עי' מהרש"א ולענ"ד י"ל דהא במקום דמגיעים ג"כ שלוחי תשרי והלך בניסן למקום דמגיעים שם שלוחי ניסן ולא שלוחי תשרי והם צריכים לעשות ב' ימים כדאי' בר"ה:
תוס' ד"ה כל הספיחים. לכך נראה לר"ת דבשביעית קודם ביעור. עיין תענית י"ט ע"ב תד"ה רשב"ג:

דף נב:

רש"י ד"ה משיוציאו תחלת העלין. עיין ברש"י ברכות לו ע"ב ד"ה משיוציאו:

דף נג.

גמרא סימן להרים מילין. עי' ת' חכם צבי סי' ל"ב:

דף נד.

רש"י ד"ה ראשית דרכו כו' באש שחורה ע"ג לבנה. עי' ברש"י שיר השירים בפסוק קוצותיו תלתלים שחורות כעורב:

דף נד:

גמ' בה"ש שלו מותר. עיין עירובין מא ע"א תד"ה אי אתם מודים:

דף נה.

תנא קולי קולי קתני. עיין נזיר מז ע"ב תד"ה ת"ש דתניא ועיין מגילה ה ע"ב תד"ה ממעטי':

דף נז:

גמ' אמר רב יוסף בריך רחמנא. כעין זה יבמות קה ע"ב:

דף נח.

רש"י ד"ה אלא אמר רבא. דהיינו מחצי שבע וכ"כ רש"י ד"ט ע"ב ד"ה מנחה גדולה וצ"ע מסוגיא דיומא דף כח ע"ב ורש"י לקמן דף צג ע"ב ד"ה ט"ו מילין:

דף נט.

גמ' בשלמא לת"ק יבא עשה. ע' שבת דף ד ע"א תוספות ד"ה וכי אומרין:
רש"י ד"ה מעלה ומלינה וכו' לד"ה לא ירדו. עי' ראש השנה דף ל ע"ב תוס' ד"ה ונתקלקלו ומנחות מט ע"א תוספות ד"ה ת"ל:

דף נט:

גמ' והכתיב עולת שבת. עי' שבת ד"כ ע"א תד"ה למשרי. וביומא דף מו ע"א תוד"ה אבל וצ"ע:

דף סג.

מתני' השוחט את הפסח על החמץ. עי' שאגת אריה ובתשובת פני יהושע ח"א סימן י"ג:

דף סג:

גמ' אף ע"פ שאין עמו בעזרה. עי' ר"ש פ"א מ"ח דכלים וצע"ג:
רש"י ד"ה המקטיר וכו' וזריק' מתרבאי במכילתא. עי' יומא דף ס"ג ע"ב תד"ה זריקת דמים:

דף סה.

תוספות ד"ה המכבד מתכוון להשוות גומות אף על פי שא"צ וכו'. לא זכיתי להבין דאם הוא מתכוין לשיווי א"כ צריך שיהי' כן ובעלמא משכחת מכוין ואין צריך לגופו שמכוין לכבו' חשוך הבית אבל לא בשביל הפחם וכן חופר גומא שמכוין לחפור לצורך העפר אבל לא להשתמש בגומא אבל הכא דשיווי הגומות הוא מעשה בנין ואם מתכוין להשוות גומות הוי מתכוין לגופו:

דף סה:

גמ' במגיס להקטירם. צ"ל והקטירן:

דף סו:

גמ' דכתיב ויקצוף משה. עי' תשובת פנים מאירות ח"ב סימן כ"ט:

דף סז.

תוס' ד"ה הכתוב נתקו לעשה. אלא ה"פ הכתוב נתקו לעשה כו'. עי' חולין פ' ע"ב תוס' ד"ה הנח למח"ז:

דף סז:

גמ' סבר לה כר"נ. עי' שבת כז ע"א תוד"ה שכן מטמא:
תוס' ד"ה שכן עושה וכו' אלא לטמא אוכלין. ועי' יומא ו ע"ב תוד"ה שמטמא מגילה ח ע"א תוד"ה ומה מצורע. נדה נד ע"ב תוד"ה יכול:

דף סח.

גמ' כאן במחנה שכינה. עי' ילקוט תהלים טו בפסוק כי צדיק ה':

דף סח:

גמ' ואין ממתינים להם. עי' טורי אבן ר"ה ל ע"ב ד"ה נתקלקלו:
שם אר"א הכל מודים בעצרת. עי' ר"ה ט ע"ב תוספות ד"ה כאילו התענה:

דף סט.

תוס' ד"ה שמא. ויחזור ויטמא. עיין פרק י' מ"ו דפרה ובזבחים דף ק"ה תוד"ה מחוסר:

דף סט:

מתני' ובזמן שהוא בא בשבת. עיין ע"ז דף ג' ע"א תוס' ד"ה יבא בלדד:

דף ע:

תוס' ד"ה מאי טעמא וכו' ולפי' צ"ל דלב"ת. עיין לעיל נט ע"ב תוס' ד"ה בי"ד ולקמן קיד ע"ב תוד"ה אחד זכר לפסח:
בא"ד ש"מ אין לה תשלומין. עי' חגיגה ו' ע"ב בתוס' ד"ה יש בשמחה:
תוס' ד"ה הא ודאי וכו' דהאי קרא דוחגותם. עיין טורי אבן מגילה ה ע"א ד"ה וחגיגה:

דף עב:

גמרא יבמתו נדה בעל. עי' יבמות ב ע"א תוספות ד"ה ואחות אשתו:

דף עג.

ברש"י ד"ה מידי אבר מן החי לב"נ. ע' טורי אבן חגיגה י"ג ע"ב ד"ה אין איסור:

דף עד.

רש"י ד"ה מקולס דס"ל תולין. עי' רש"י לעיל נג. ד"ה מקולסין ובביצה כב ע"ב ברש"י ד"ה מקולס:

דף עד:

גמ' שאני לב דשיע. מלשון הכתוב (יחזק' טז) לא רוחצת למשעי:

דף עה:

תוס' ד"ה ואם צלי. דמתוך שהוא רך. עי' חולין צו ע"ב תוס' ד"ה אבל נצלה:

דף עו:

גמ' למיכליה בכותחא. עי' לעיל ל ע"א תוד"ה ואפי' במלחא:
מתני' באין בטומאה. עי' יומא מו ע"א תוד"ה תחלתו דוחה:

דף עז.

רש"י ד"ה שאינו על מצחו. כדאמרינן בר"ה. תמוה לי וכי צריך ראיה לזה הלא מפורש בכתוב דלפני ולפנים עובד רק בד' בגדים אלא דבר"ה אמרינן טעמא לקרא:
תוס' ד"ה אויר. בלא אויר נמי. עי' תשו' ח"צ סי' קנ"ג:

דף עט.

בטומאת הגוף דבכרת. עי' ר"ש פ"א מ"ד דאהלות:
תוס' ד"ה או שהיו וכו' שלא יגעו בבשר. ולא זכיתי לעמוד על עומק דבריהם הקדושים הא אין ההיתר מצד טומאת בשר שהוא בלאו רק משום דטומאת גברא דהוא בכרת ואם כן לא תלי כלל ביכולים ליזהר בנגיעת בשר אם לא ואף אם זר ישחוט מכל מקום הזריקה מתעביד בטומאת הגוף דבכרת:
שם ד"ה אלא שנטמא וכו' אם כן מאי אפילו. ק"ל הא בדיבור שלאח"ז הקשו דלשחוט בסכין ארוכה וכו' ואם כן זהו גופא החידוש דבכהנים טמאים א"א בלא דחיית כרת דהא יצטרכו לזרוק בטומאה אבל בסכין טמא ס"ד דלא לדחי דהא אפשר בסכין ארוכה והזורק יהיה כהן אחר שהוא טהור מכל מקום דחיא לכרת כתירוצא דתוספות כאן דאין פנאי וצ"ע:

דף פ.

תוס' ד"ה משלחין וקשה לריב"א. ק"ל הא הכל לפי הצד דטמאין אין עושין בראשון ולא בשני ובזה אם נשלח הטמא הא בפסח שני שיצטרפו הטמאים יחד איהו ושאר הטמאים יהיו צבור דאין עושין פסח שני וצ"ע:

דף פ:

תוס' ד"ה אי בנזיר כו' נ"מ לאם שחט פסחו. ק"ל הא לשחוט לטמא כשר ולזריקה ובעלים כהן ומדין הזריקה בטומאה הא זהו האיבעיא ורוצה באמת לפשוט מזה דלכהן הותרה וכדאמרינן אלא לאו בכהן ובודאי אין חילוק בזה אם הזורק כהן הוא הבעלים או כהן אחר וצע"ג:

דף פא.

גמ' וקסבר אין שוחטין וזורקין. עיין לקמן צג ע"א תוס' ד"ה לא קשיא:

דף פא:

תוס' ד"ה אלא לפני זריקה יביא שאר קרבנות. לא זכיתי להבין הא שם בנטמא אח"כ בזה אינו סותר בטומאה ידוע אבל אם נודע שטמא למפרע בזה בידוע סותר ובתהום אינו סותר וה' יאיר עיני:

דף פה.

רש"י ד"ה הרי זה בל"ת כדאמר פכ"ש. עיין לקמן דף צה ע"א ברש"י ד"ה לא תוציא:
תוס' ד"ה משום חשדי כהונה י"ל דאף לרשעים. עיין סנהדרין מח ע"א תד"ה משמשין:

דף פה:

גמרא גגין ועליות. עי' מכות יב ע"א תד"ה אילן. ובמהרש"א שם ובמשנה למלך פי"ד ה"א מהל' שגגות:

דף פו.

גמרא שאני היכל. עיין שבועות יז ע"ב תוד"ה וטמא:

דף פו:

גמרא רבי ישמעאל ברבי יוסי. בירושלמי ספ"ג דמעשרו' איתא ר"א בר"ש:

דף פט.

גמ' חד כהן. ע"ל עד ע"א תוס' ד"ה נחתך:
שם וניתי מותר הפסח. עי' לקמן צח ע"א ברש"י ד"ה וש"מ יש דחוי:

תוס' ד"ה ואלו פסח וכו' דתנאי היא. עי' בשער המלך פ"ח הל"ג מהלכות מעה"ק:

דף צ:

גמ' ואין שוחטין וזורקין על טמא שרץ. עי' לקמן צב ע"ב תוס' ד"ה אלו פטורים:

דף צג:

גמ' לדידך קשיא. כעין זה עירובין דף מט ע"ב. יומא דף מו ע"א. ב"ב דף קכד ע"ב:
שם ואין דרך רחוקה לטמא. עי' לעיל פ ע"א תוס' ד"ה משלחין:
רש"י ד"ה חמשה עשר כו' מה"ת מתחלת שבעה. עיין לעיל נח ע"א רש"י ד"ה אלא:

דף צד:

גמ' ונראין דבריהם. עי' שיטה מקובצת כתובות יג:
ד"ה השבתנו על המעוברת. שכתב משמו של ר"ת דאע"ג דנצחו חכמי א"ה לחכמי ישראל היינו נצחון בטענות אבל האמת היא כחכמי ישראל והיינו דאמרי' בתפלה ובוקע חלוני רקיע עכ"ל:
שם בטמאים הלך אחד הרוב. עיין לעיל פ' ע"א תוס' ד"ה משלחי' וצ"ע:

דף צט:

תוס' ד"ה לא יפחתו וכו' ואין אשתו בכלל. עיין ברכות כד ע"א תד"ה והתניא:

דף ק.

תוס' ד"ה מכלל. ודייק מדאמרינן אין מפסיקין וכו' דבע"ש שרי ר"י אפי' להתחיל. קשה לי הא ר"י אמר דאין מפסיקין אפי' אחר שתחשך דלהתחיל אסור קודם קידוש דמ"מ אין מפסיקין וצ"ע:

דף קב.

גמ' א"ל ר"י ה"ה וכו'. ק"ל דאם כן גם מהתם ליכא תיובתא דיש לומר דהברייתא דשנוי מקום צריך לברך אתיא כר"י ואיהו סבר כת"ק:
רשב"ם ד"ה ה"ג ת"כ דר"ח ובתוס' ד"ה ת"כ דר"ח. קשה לי למאי הוצרכו הא כפשוטו ניחא דלא מייתי ראיה מבריי' דלעיל די"ל דנקט עקרו לרבותא דר"י וכדדחי' לעיל אליבא

דר' יוחנן לזה מייתי סייעתא מהך ברייתא דלא קתני פלוגתא א"כ מדנקט עקרו מוכח דדוקא בטעונה ברכה במקומה:

דף קה.

ברשב"ם ד"ה כשם שקובעת וכו' שלא נגמרה מלאכתו. עי' ביצה דף לד ע"ב ודף לה ע"א:

דף קה:

גמ' וש"מ ברכה טעונה כוס. עי' פ"א מ"ד דדמאי ובר"ש:

דף קז:

תוס' ד"ה שהיה כו' י"מ. עי' תענית כה ע"ב רש"י ד"ה שכן מצינו:

דף קח.

גמרא אמרי לה להאי גיסא. שבת קה ע"א ב"ב מב ע"ב:
שם אידי ואידי בעו הסיבה. עיין תשו' הראנ"ח ח"ב סי' ע"ט:

דף קט.

גמרא אין שמחה אלא ביין. עי' ב"י א"ח סימן תקכ"ט וביש"ש פ"ב דביצה:

דף קט:

תוס' ד"ה אמתא וא"ת אפילו אי אמתא. עיין בספר ברית שלום על התורה פ' תרומה בפסוק ועשית שלחן:

דף קיא.

תוס' ד"ה נפתח כו'. ואף על גב דאסור להתרפאות בד"ת. שבועות טו ע"ב:

דף קיב.

גמ' רוח רעה שורה עליהן. עי' תורת חיים שבועות דף ט ע"ב ד"ה ריב"ל:
רש"י ד"ה אל תשב. יבטלוך ויפסיק לך. עי' בסדר הדורות בסדר תנאים אות י דף קיא ע"ב:

דף קיג.

גמ' דריש מתא אסיא. עי' תוס' ב"ב דף קי ע"א ד"ה ולא תימא:

דף קיג:

גמ' המדבר אחד בפה וכו'. עיין בבא מציעא דף מט ע"א:
תוס' ד"ה ואין לו בנים כו' יש לחזר. עי' מנחות דף מא ע"א:

דף קיד:

תוס' ד"ה אחד זכר לפסח וכו' דחגיגת י"ד אינה דוחה את השבת. ע"ל נט ע"ב תוס' ד"ה בי"ד שחל ובדף ע ע"ב תוספות ד"ה מ"ט:

דף קטו.

תוס' ד"ה מתקיף לה ר"ח וכו' מועלת הברכה שבירך בטיבול הראשון. עי' לקמן קכ ע"א תוס' ד"ה באחרונה:
שם ד"ה והדר אכיל וכו' ולא שייך כאן חבילות. עי' ברכות לט ע"ב תוס' ד"ה הכל מודים:

דף קטז:

גמ' קסברי רבנן מצה בזה"ז דרבנן. עי' מגילה יט ע"ב תוס' ד"ה ור"י:

דף קיז.

תוס' ד"ה שעומדים וכו' ועוד דאמרינן במדרש. וכ"ה במס' סופרים פט"ז הלכה י"א ובירושל' פט"ז דשבת:

דף קיח.

גמרא אמר חנניה כי לשמך תן כבוד. עי' ירושלמי פ"ט דסוטה הל' ו וביפ"מ שם:
שם יורקמו שר הברד. עי' ריש תענית תוד"ה וישמע:

דף קכ.

תוד"ה מפטירין וכו' דפסח בן שנתו הוא ורכיך. עי' תשובת מעיל צדקה סי' ו':